

म.भा.टी.

॥ ४४ ॥

॥ ५१ ॥ इंद्रियाणां उत्सर्गो विषयेषु प्रवृत्तिः अनुत्सर्गो विषयेभ्यो निवृत्तिः सामृत्युतुल्यादुरनुष्ठेयेत्यर्थः ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ आयुष्याणि आयुःकराणि अपनीतं अन्यायेन नाशितं ॥ ५४ ॥ आयत्यां आगामिनिकाले दुःखस्य प्रतीकारज्ञः तदा त्वेवर्तमाने दृढनिश्चयः भोगं विना प्राप्तस्य दुःखस्य नाशो नास्तीति ज्ञात्वा तत्संबंधेऽपि नोत्तपति ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ मंगलानां दधिदूर्वागवादीनां आलंभनं स्पर्शः योगः सहायसंपत् उत्थानं उद्यमः

तथैवापेतधर्मेषु न मैत्रीमाचरेद्दुःखः ॥ कृतज्ञं धार्मिकं सत्यमक्षुद्रं दृढभक्तिकं ॥ ५१ ॥ जितेन्द्रियं स्थितं स्थित्या मित्रमत्यागिचेष्टते ॥ इंद्रियाणामनुत्सर्गो मृत्युना पिविशिष्यते ॥ ५२ ॥ अत्यर्थं पुनरुत्सर्गः सादयेद्देवतानपि ॥ मार्दवं सर्वभूतानामनसूयाक्षमाधृतिः ॥ ५३ ॥ आयुष्याणि बुधाः प्रादुर्मित्राणां चाविमानना ॥ अपनीतं सुनीतेन योर्थं प्रत्यानिनीषते ॥ ५४ ॥ मतिमास्थाय सुदृढांतदकापुरुषव्रतं ॥ आयत्यां प्रतिकारज्ञस्तदा त्वेदृढनिश्चयः ॥ ५५ ॥ अतीते कार्यशेषज्ञो नरो र्थैर्न प्रहीयते ॥ कर्मणामनसा वाचा यदभीक्ष्णं निषेवते ॥ ५६ ॥ तदेवापहरत्येनं तस्मात्कल्याणमाचरेत् ॥ मंगलालंभनं योगः श्रुतमुत्थानमार्जवं ॥ ५७ ॥ भूतिर्नैर्न प्रहीयते ॥ कर्मणामनसा वाचा यदभीक्ष्णं निषेवते ॥ ५८ ॥ महान्भवत्यनिर्विण्णः सुखं चानंत्यमश्नुते ॥ नातः श्रीमत्तरं किंचिदन्यमेतानि कुर्वन्ति सतां चाभीक्ष्णदर्शनं ॥ अनिर्वेदः श्रियो मूलं लाभस्य च श्रुभस्य च ॥ ५९ ॥ प्रभविष्णोर्यथा तात क्षमा सर्वत्र सर्वदा ॥ क्षमेदशक्तः सर्वस्य शक्तिमान् धर्मकारणात् ॥ अर्थानर्थौ समौ यस्य तस्य नित्यं क्षमाहिता ॥ ६० ॥ तथ्यतमं मतं ॥ ५९ ॥ प्रभविष्णोर्यथा तात क्षमा सर्वत्र सर्वदा ॥ क्षमेदशक्तः सर्वस्य शक्तिमान् धर्मकारणात् ॥ अर्थानर्थौ समौ यस्य तस्य नित्यं क्षमाहिता ॥ ६० ॥ यत्सुखं सेवमानोऽपि धर्मार्थाभ्यां न हीयते ॥ कामंतदुपसेवेत न मूढव्रतमाचरेत् ॥ ६१ ॥ दुःखार्तेषु प्रमत्तेषु नास्तिकेष्वलसेषु च ॥ न श्रीर्वसत्यदांतेषु ये चोत्साहविवर्जिताः ॥ ६२ ॥ आर्जवेन न रंयुक्तमार्जवात्सव्यपत्रपं ॥ अशक्तं मन्यमानास्तु धर्षयन्ति कुबुद्धयः ॥ ६३ ॥ अत्यार्यमतिदातारमतिशूरमतिव्रतं ॥ प्रज्ञाभिमानिनं चैव श्रीर्भयान्नोपसर्पति ॥ ६४ ॥ न चातिगुणवत्स्वेषानात्यंतं निर्गुणेषु च ॥ नैषा गुणान्कामयते नैर्गुण्यान्ना नुरज्यते ॥ ६५ ॥ उन्मत्ता गौरिवांधा श्रीः क्वचिदेवावतिष्ठते ॥ अग्निहोत्रफलावेदाः शीलवृत्तफलं श्रुतं ॥ ६६ ॥ रतिपुत्रफलानारीदत्तभुक्तफलंधनं ॥ अधर्मोपाजितैरर्थैर्यः करोत्यौर्ध्वदेहिकं ॥ ६७ ॥ न स तस्य फलं प्रेत्य भुंक्तेऽर्थस्य दुरागमात् ॥ कांतारे वनदुर्गेषु रुच्छास्वापत्सु संभ्रमे ॥ ६८ ॥ उद्यतेषु च शस्त्रेषु नास्ति सत्त्ववतां भयं ॥ उत्थानं संयमो दाक्ष्यमप्रमादो धृतिः स्मृतिः ॥ ६९ ॥ समीक्ष्य च समारंभो विद्धि मूलं भवस्य तु ॥ तपो बलं तापसानां ब्रह्मब्रह्मविदां बलं ॥ ७० ॥

॥ ५७ ॥ अनिर्वेदः उद्योगात् अनुपरमः ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ तस्य मध्यमं ॥ ६० ॥ सर्वेषां क्षमा श्रेयस्करीत्यर्थः ॥ ६० ॥ मूढव्रतं आहारादौ अतिनिर्बंधं ॥ ६१ ॥ अदांतेषु लिप्साहीनेषु ॥ ६२ ॥ सव्यपत्रपंसलज्जं ॥ ६३ ॥ अत्यार्यं अत्यंतमकुटिलं ॥ ६४ ॥ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ और्ध्वदेहिकं परलोकसाधनं यज्ञदानादि ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ संयमः इंद्रियाणां निग्रहः ॥ ६९ ॥ भवस्य ऐश्वर्यस्य ॥ ७० ॥